

Motion till riksdagen 2018/19:2833

av Erik Bengtzboe m.fl. (M)

En bättre lärarutbildning och fler skickliga lärare

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam grund för vilka krav som ska gälla för respektive KPU-inriktning och bedömning av behörighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att disputerade som läser till lärare ska ha en kortare utbildningstid än i dag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta fjärrundervisning i fler ämnen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för skolans digitalisering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalitet och mål för den verksamhetsförlagda lärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur nyutexaminerade lärare kan få en bättre introduktion till läraryrket och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lärares kompetens gällande elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förkorta KPU till ett år och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för lärarutbildningar på högrepresterande skolor och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna upp för fristående lärarutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Lärarna är nyckeln till att alla elever ska klara skolan med framgång. Det är därför av största vikt att lärarutbildningens innehåll går hand i hand med de utmaningar skolan står inför. Flera viktiga steg har tidigare tagits för att stärka läraryrkets status och lärarnas kompetens. Mellan 2006 och 2014 sjösattes en ny och modern lärarutbildning. Lärarnas kompetens stärktes därtill med två lärarlyft, ett matematiklyft och en karriärtjänstreform.

Internationella undersökningar visar att svenska lärare använder en mindre andel av sin tid till undervisning jämfört med andra länder. Skolverket pekar på att svenska lärare lägger över två timmar per dag på administration och uppgifter relaterade till ordning och omsorg. Det handlar exempelvis om att iordningställa lokaler, behandla ledighetsansökningar, agera rastvakt och övervaka omklädningsrum. Det är tid som skulle kunna användas till lärande, lektionsförberedelser och till att ge stöd åt dem som behöver det mest. Moderaterna välkomnar de satsningar på lärarassistenter som gjorts för att underlätta lärarnas administrativa arbete.

Men mer behöver göras för att lärarna ska kunna lägga mer tid på sitt kärnuppdrag: undervisningen. Skolverket bör därför fortsätta att se över lärarnas tidsanvändning och lämna förslag på hur mer tid kan frigöras till planering, kvalitetssäkring och undervisning.

Fler lärare i klassrummen

Den akuta lärarbristen är ett av de största hoten mot våra möjligheter att stärka elevernas kunskaper i skolan. Intresset för att läsa en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) har ökat under de senaste åren. 2013 sökte 2 522 stycken till en KPU-utbildning. År 2016 hade den siffran nästan fördubblats till 4 448 sökande. Detta är en glädjande utveckling som visar att fler vill vara med och göra skillnad i våra barns lärande.

Men siffror från riksdagens utredningstjänst, RUT, visar att nära 1 900 av de 4 448 sökande inte var behöriga och ofta saknar de bara några enstaka högskolepoäng. Orsaken till detta är stelbenta regelverk som begränsar möjligheterna för ämnes- och yrkeskunniga att kunna bli lärare. Bland annat ställer lärosätena olika förkunskapskrav och gör olika bedömningar av behörigheter. Det är regler som måste förändras, utan att kvaliteten försämras.

Moderaterna föreslår därför att lärosätena, i samråd med Skolverket, ska få i uppdrag att ta fram en gemensam grund för vilka krav som ska gälla för respektive KPU-inriktning och hur behörigheten ska bedömas.

Moderaterna vill också se en utökad användning av antagningsprincipen antagen med villkor. Vi vill att denna period förlängs med hela utbildningen. Detta skulle innebära att personer som i dag är högt akademiskt meriterade och andra yrkesskickliga inte hindras att påbörja en KPU-utbildning enbart på grund av avsaknad av ett par högskolepoäng. Moderaterna föreslår också att disputerade som läser till lärare ska ha en kortare utbildningstid än i dag.

Fjärrundervisning

Alla elever i Sverige ska ha tillgång till en skola av hög kvalitet, oavsett var i landet de bor. På mindre orter möter dock skolorna andra utmaningar än skolor i större städer.

Fjärrundervisning, som innebär att läraren undervisar elever via videolänk i realtid, gör det möjligt för små skolor att fortsätta erbjuda undervisning i alla ämnen i stället för att stänga ner och tvinga elever att flytta eller resa långt för att få sin undervisning. Moderaterna vill därför att fjärrundervisning ska vara tillåtet i alla ämnen.

En strategi för skolans digitalisering

En modern kunskapsskola förutsätter tillgång till moderna verktyg. Rätt använt kan it i skolan öppna nya möjligheter till en förenklad administration, pedagogisk utveckling och bättre stöd till elever i behov av särskilt stöd. Men det förutsätter att skolan och lärarna har den kompetens och kunskap som krävs för att fullt ut dra nytta av teknikens möjligheter. Dessutom bör investeringar i ny modern teknik alltid föregås av en konsekvensanalys utifrån om tekniken höjer kunskapsresultaten samt om det finns andra mer effektiva metoder att åstadkomma högre kunskapsresultat.

I dag finns stora skillnader i graden av digitalisering mellan olika skolor. För att säkerställa att alla elever får samma förutsättningar till en modern kunskapsskola behövs en strategi för digitalisering av skolan och ett råd av experter för skolans digitalisering. En digital strategi bör bland annat innehålla:

- Stöd för att huvudmän ska kunna välja digitala verktyg som höjer kunskapsresultaten.
- Stöd till utbyggnad av digital infrastruktur i skolan.
- Fortbildning för lärare med fokus på digitala lärverktyg.
- Att Skolverket tillsammans med lärosätena tar fram metodik och utbildningar i syfte att stötta lärares användning av digitala lärverktyg.
- Att Skolverket får i uppdrag att stötta utveckling och spridning av framgångsrika metoder.
- Alla lärare ska få med sig kunskap om metodik och didaktik i en digital skolmiljö från lärarutbildningen, inklusive digitala lärverktyg.
- Forskning om digitala metoder i skolan.
- Att förskolan får ett uppdrag att aktivt arbeta för ett likvärdigt digitalt lärande.
- Att förskollärares it-kompetens säkerställs i utbildning och fortbildning.

En bättre lärarpraktik och introduktion till läraryrket

Den verksamhetsförlagda utbildningen är lärarstudenternas första möte med eleverna i klassrummet. Genom VFU-perioden får lärarstudenterna inte bara en inblick i en lärares praktiska arbete utan framför allt en möjlighet att omsätta teoretiska kunskaper från lärarutbildningen i en klassrumsnära praktik. För många lärarstudenter är detta en värdefull tid som visar såväl läraryrkets möjligheter som utmaningar.

Men UKÄ konstaterar också att mer behöver göras för att höja kvaliteten av lärarstudenternas VFU-perioder. Utvärderingen visar att det råder en generellt stor brist på VFU-handledare och särskilt stor är bristen i gymnasieskolan. Bristen på utbildade VFU-handledare gör det svårare att upprätthålla en hög och jämn kvalitet under lärarstudenternas VFU-perioder.

Moderaternas målsättning är att alla lärarstudenter ska mötas av utbildade VFU-handledare. Vi vill därför att de lärosäten där lärarutbildningen finns i dagsläget, i högre

utsträckning än i dag, erbjuder handledarutbildning på distans. Detta vore en viktig åtgärd för att snabbt öka andelen VFU-handledare med handledarutbildning.

Moderaterna föreslår också att UKÅ får i särskilt uppdrag att, inom ramen för de reguljära utvärderingarna av lärarutbildningarna, noggrant följa kvaliteten av lärarstudenternas VFU-perioder samt att föreslå åtgärder för hur kvaliteten kan fortsätta att höjas. Det är också viktigt att se över hur de nyutexaminerade lärarna kan få en bättre introduktion till läraryrket. Moderaterna vill därför tillsätta en utredning som ska lämna förslag på hur fler lärarstudenter kan rustas bättre och introduktionen till yrket kan bli enklare.

Lärares kompetens gällande elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer

Enligt en undersökning av Karolinska institutet (2016) anser fyra av fem lärare att de saknar tillräcklig kompetens för att kunna bemöta och undervisa grundskoleelever med neuropsykiatriska funktionsvariationer (NPF). Det är allvarligt.

Många elever med bland annat ADHD får inte det individualiserade särskilda stöd som de enligt skollagen har rätt till. Moderaterna vill därför att lärosätena ges i uppdrag att säkerställa att alla lärarutbildningar får ett större inslag av utbildning i hur man undervisar elever med NPF.

Förkorta KPU till ett år

Den vanligaste KPU-utbildningen (kompletterande pedagogisk utbildning) genomförs idag på 1,5 år. Men redan idag finns alternativa lösningar som underlättar såväl interaktionen mellan teori och klassrumspraktik och som gör att lärarstudenterna blir klara redan på ett år. Försöksprojektet Brobyggaren vid Göteborgs universitet är ett sådant exempel. Lärarstudenterna, som har färdig akademisk examen, läser här 90 hp med förhöjd studietakt, det vill säga 125 procent. Detta möjliggörs genom att lärarstudenterna genomför sin VFU (praktikperiod, 30 hp) parallellt med de akademiska studierna.

Moderaterna vill permanenta och öppna upp för fler lärosäten att erbjuda en KPU-utbildning med förhöjd studietakt så att akademiker och yrkesverksamma kan läsa in en lärarlegitimation på ett år, det vill säga två terminer istället för tre terminer. Detta förslag underlättar och kortar vägen till läraryrket.

Möjliggör för lärarutbildningar på högpresterande skolor

För att lindra lärarbristen och utbilda fler skickliga lärare vill Moderaterna möjliggöra skolförlagda lärarutbildningar, likt det brittiska konceptet med Schools-direct. Det betyder att skolor, som av Skolinspektionen har fått högsta betygssättning och under lång tid kan påvisa en mycket god kvalitet, ska kunna anställa obehöriga lärare och i direkt anslutning till anställningen erbjuda en skolförlagd lärarutbildning som ger lärarstudenten en lärarlegitimation. Vidare ska ett krav på skolorna vara att lärarstudenterna undervisas och handleds av särskilt kvalificerade lärare, exempelvis lektorer eller förstelärare.

Lärarstudenterna ska ha en färdig akademisk examen inom de ämnen som man ska undervisa i och därutöver ha lägst ett C i betyg i sitt huvudämne, exempelvis matematik, svenska eller i ett NO-ämne.

Öppna upp för fristående lärarutbildningar

Kraven är, och ska förbli, höga när det gäller tillstånden att driva lärarutbildning. I dag är det dock onödigt svårt att få tillstånd att driva KPU om man inte samtidigt har en lärarutbildning, något som kraftigt hämmar möjligheten för fler aktörer att växa fram.

Moderaterna har tillsammans med Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna därför i en tidigare gemensam riksdagsmotion uppmanat regeringen att skyndsamt kartlägga de hinder som begränsar fristående aktörer från att starta och bedriva KPU. Det behovet kvarstår.

Erik Bengtzboe (M)

Maria Stockhaus (M)

Noria Manouchi (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)